

گزارش رصد فرهنگی (۵۹)

نگرش ایرانیان به مسئله فلسطین

گزارش «نگرش ایرانیان به مسئله فلسطین» که هشتمین گزارش رصد فرهنگی است، در دی ماه ۱۴۰۲ منتشر شده است.

نیمه اول قرن ۱۹ میلادی آستان اتفاقای بود که بعدها یکی از پیچیده‌ترین مسائل ذو ابعاد عصر جدید را رقم زد؛ در نتیجه اشغال سرزمین‌های عربی مابین رود اردن و دریای مدیترانه توسط دولت‌ملتی جعلی به نام اسرائیل، خاورمیانه درگیر مساله‌ای به نام فلسطین شد. قضیه‌ای که در ۸ دهه گذشته همواره منطقه و جهان را تحت تاثیر خویش قرار داده است.

روایت خطی از اشغال فلسطین از دهه ۱۹۱۰ آغاز می‌شود. در سال ۱۹۱۶ سرزمین فلسطین که تا پیش از آن از سوی خلفای عثمانی اداره می‌شد، دیگر بخشی از این امپراطوری عظیم و فروپاشیده اسلامی نبود. به موجب قرارداد موسم به سایکس‌پیکو که با امضای بریتانیا و فرانسه و با رضایت روسیه منعقد شد، امپراطوری عثمانی عملاً تجزیه شد. یک سال پس از سایکس‌پیکو، بریتانیا که آن پیمان را مغایر با سلطه خود بر کانال سوئز می‌دانست، با استفاده از ضعف روسیه به دلیل وقوع انقلاب سرخ، از پیمان سایکس‌پیکو سرباز زد و فلسطین را به طور رسمی تحت قیومیت خویش درآورد. از این تاریخ به بعد فلسطین عثمانی تبدیل به فلسطین بریتانیا شد. از سویی دیگر یهودیان عضو جنبش صهیونیسم در اوایل قرن بیستم با استفاده از این سلطه انگلیسی بر فلسطین، راه‌حل تشکیل یک کشور یهودی را در برابر ضدیت با یهودیان جهان و آزار آنان مطرح کردند. در جریان جنگ جهانی اول نیز صهیونیست‌ها از انگلیس و آمریکا درخواست کردند تا در صورت شکست امپراطوری عثمانی به عنوان متحد آلمان، پس از خاتمه جنگ، فلسطین را به عنوان سرزمین یهودی شناسایی کنند. در نتیجه تلاش صهیونیست‌ها، لرد بافر به‌عنوان وزیر خارجه وقت انگلستان در نوامبر ۱۹۱۷، طرح تأسیس کانون ملی یهود در سرزمین فلسطین را که در کابینه انگلستان تصویب شده بود، در قالب اعلامیه‌ای که بعدها به اعلامیه بالفور شهرت یافت، منتشر کرد. آمریکا نیز بالاخره از این طرح استقبال کرد و در نهایت جامعه ملل در آوریل ۱۹۲۰، قیومیت فلسطین را رسماً به انگلستان واگذار کردند و این کشور را موظف به اجرای اعلامیه بالفور از طریق تأسیس و حمایت از کانون ملی یهود کردند و این چنین بود که روند مهاجرت یهودیان به سرزمین فلسطین که از حدود نیم قرن پیش از آن آغاز شده بود، شدت بیشتری گرفت.

در دهه ۱۹۳۰ میلادی دولت ایران نیز موضعی جانبدارانه از فلسطین گرفت و در اجلاسیه مجمع عمومی جامعه ملل که در اکتبر ۱۹۳۵ در ژنو برگزار شد، ریاست هیات نمایندگی ایران در نطقی به دفاع از حقوق مسلمانان مظلوم فلسطین پرداخت، این سخنرانی بازتاب مثبتی به ویژه از سوی فلسطینی‌ها و حاج امین الحسینی، مفتی اعظم قدس به همراه داشت. این اتفاق را می‌توان یکی از اولین بازتاب‌های حمایت ایران از فلسطینیان دانست.

این گزارش مطالب زیر را شرح داده است:

میزان پیگیری اخبار تحولات اخیر فلسطین (جنگ غزه)؛
نگرش به وضعیت جنگ؛
جهانی شدن جنگ غزه؛

موضع مطلوب ایران در جنگ غزه؛
ارزیابی عملکرد ایران در جنگ غزه؛
مردمی بودن حماس؛
تمایل به پیروزی طرف‌های جنگ؛
نظر مردم دنیا در خصوص فلسطین در نگاه ایرانیان؛
آیا اسرائیل را دشمن ایران می‌دانند؛
مهم‌ترین دلیل حمایت از فلسطین.

و بیشتر را می‌توان در این گزارش، در مرکز رصد فرهنگی کشور مطالعه کرد.